

גיליון מס'

28

הדין והדָיִין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

2011 תשרי תשע"ב אוקטובר The Law and its Decisor: Rabbinical Court Decisions in Family Matters

עילות גירושין

רכוש

ממזרים

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER
FOR THE ADVANCEMENT OF THE STATUS OF WOMEN
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן

יד לאישה

סיוע לנשים עגונות ומסורבות גט

ממוסדות אור תורה סטון

The Monica Dennis Goldberg
Legal Aid Center and Hotline

פרסום זה התאפשר הודות לתרומתם הנדיבה של עו"ד רומי תיגר (QC) ורעייתו אסתר מלונדון, אנגליה
This publication was made possible through the generous support of Mr. **Romie Tager**, QC, and his wife **Esther**, London, England

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER FOR THE ADVANCEMENT OF THE STATUS OF WOMEN

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת בר-אילן הוקם מתוך רצון להשפיע על מעמד האשה בחברה הישראלית באמצעות קידום ידע ומחקר ודרך פעילות מעשית וישומית.

פעולות המרכז:

המרכז עורך ומפרסם מחקרים וניירות עמדה בנושאים הנוגעים לנשים בישראל ומעמדן, מפרסם פסקי דין רבניים, ועוסק במעקב חקיקה שוטף ובייזום וקידום חקיקה בענייני נשים. המרכז גם מממן תוכניות לימודים שונות באוניברסיטה הקשורות לנושאי נשים ולקידומן.

כמו כן אוסף המרכז ומעבד מידע ונתונים מכל תחומי החיים של נשים בישראל, עורך כנסים בתחום דיני המשפחה וביניהם הכנס השנתי לענייני נשים, משפחה ומשפט בישראל, ומקיים פרויקט העצמה לנשים בעלות עסקים קטנים פעילים. המרכז תומך ושותף פעיל במאבק למען העגונות ומסורבות הגט בין היתר באמצעות פעילות ב"עיקר" – הקואליציה הבינלאומית לזכויות העגונה ומסורבת הגט.

במסגרת מעורבותו בחברה הישראלית ותרומתו לה מממן המרכז את ייצוג המשפטי של נשים בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. הסיוע המשפטי מתבצע במסגרת קורס קליני לסיוע משפטי בפקולטה למשפטים, הכולל לימוד תיאורטי ועבודה מעשית בליווי התיקים המשפטיים.

כתובת המרכז: המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן רמת-גן 52900
טל: 03-5318895 פקס: 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il
www.lawf.biu.ac.il/rackmancenter

יד לאישה

ארגון יד לאישה הוקם במטרה לסייע בפתרון בעיית העגונות ומסורבות הגט בישראל. הארגון פועל בדרכים משפטיות ועוזר לנשים המבקשות להתגרש מבעליהן בבית הדין הרבני. בארגון עובדות טוענות בית דין מוסמכות ע"י משרד הדתות להופיע בבית הדין הרבני, אשר תפקידן לייעץ לאשה וליידע אותה על זכויותיה, לייצגה בבית הדין הרבני, לתמוך בה וללוותה במערכת הבירוקרטית עד למתן הגט. הארגון מעסיק גם עורכות דין המגישות תביעות תקדימיות בתחום מסורבות הגט והעגונות, כולל תביעות נזיקין נגד הבעל הסרבן והמסייעים לו.

בנוסף ניתן ייעוץ משפטי חינוך בתחום דיני המשפחה לכל פונה נזקקת. הסיוע המשפטי בבית הדין ובבית המשפט ניתן בתשלום סימלי. בנוסף לפעולותיו בבתי הדין ובבתי המשפט, הארגון מעורב במספר פרויקטים מחקרניים, חקיקתיים וחברתיים, שמטרתם להביא לפתרון כולל לבעיות העגונות ומסורבות הגט.

ממוסדות אור תורה 1000
The Monica Dennis Goldberg
Legal Aid Center and Hotline

סניף תל-אביב: רח' שילה 7 תל-אביב 64688

טל. 03-6951899/902

פקס. 03-6956022

אתר אינטרנט: www.yadlaisha.org.il

כתובת אי-מייל: yadlaisha@yadlaisha.org.il

מס' חינוך בכל הארץ: טל. 1-800-200-380

סניף ירושלים: רח' פייר קניג 33, תלפיות, ירושלים

טל. 02-6710876/743

פקס. 02-6728901

ת ו כ ן ה ע נ י י ם

עילות גירושין _____ 3
רכוש _____ 5
ממזרים _____ 8

ד ב ר ה מ ע ר כ ת

בגיליון הנוכחי שלושה מדורים. הראשון מוקדש כולו לתביעות גירושין שהגישו גברים כנגד נשותיהם בעילות שונות. השני מכיל שני פסקי דין הנוגעים להתניית הבעל את מתן הגט בענייני הרכוש. יש עניין גדול בדברי דיני בית הדין הגדול בפסה"ד מס' 8. כבר עמדנו בעבר (למשל, בדבר המערכת של הגיליון הקודם) על התגברות השימוש בשיטת המהרשד"ם בבתי הדין הרבניים. לכאורה נראה שפסה"ד דנן מרסן קצת השימוש הזה בקביעתו "כי המהרשד"ם לא דיבר בתנאי שידחה את מועד מתן הגט כלל ואם יש חיוב גט הוא צריך להתבצע במועד שביה"ד קבע גם אם יש תנאי". אולם, קשה להבין קביעה זו שהרי דומה כי דיינים, לרבות אלה החתומים על פס"ד זה (ראו, למשל, פס"ד מס' 5 בגיליון 7 ופס"ד מס' 1 בגיליון 27), עושים שימוש במהרשד"ם גם במקרה בו יש חיוב בגט וזה הרי עיקר חידושה של שיטתו! יתכן שההסבר לכך נעוץ בייחודו של המקרה שלפנינו, בו השימוש בשיטת מהרשד"ם לא נועד לצורך הקניית סמכות לבית הדין, שהרי הסמכות כבר קנויה לו. דומה כי במרבית המקרים בהם מתקבלת טענתו של הבעל להסתמכות על דברי מהרשד"ם בקשתו נוגעת להעברת סמכות הדין לבית הדין, דבר שבית הדין כמובן מעודד, ואף עשוי להעלות מיוזמתו במקרה זה את שיטתו (ראו שם). לעומת זאת, במקרה דנן השימוש במהרשד"ם מופנה דווקא כנגד בית הדין, דבר שאולי הוא שגורם לגישה המצמצמת שנוקטים הדיינים.

המדור השלישי הוא מדור חדש ובו שני פסקי דין מעניינים העוסקים בהתרת ממזרים. אנו מודעים לכך שפסקי הדין אינם קלים לקריאה ולהבנה למי שאינו מורגל בקריאת חומרים הלכתיים, ובכל זאת ראינו עניין גדול להביאם כאן. ניכר כי הדיינים משתדלים כאן בכל כוחם לצרף שיקולים שונים בכדי להתיר את האנשים האומללים מכתם הממזרות, דבר העולה בקנה אחד עם ההיסטוריה ההלכתית בה הוצעו שיקולים וחזקות שונים שנועדו למנוע הטלת כתם ממזרות על אדם, כאלה שלא היה נעשה בהם שימוש במקרים אחרים. בפס"ד מס' 10 נעשה שימוש מרכזי ברעיון של 'גט זיכוי', כלומר גט שניתן לשליח עבור האישה ללא ידיעתה ורצונה, מכח הכלל התלמודי 'זכין לאדם שלא בפניו'. גט כזה הינו בעייתי ביותר ורבו החולקים בשאלה אם ניתן לעשותו בזמננו, כשהאשה אינה מתגרשת בעל כורחה. הרב בוארון מודע לקשיים השונים שמעורר העניין, אך מחליט לסמוך על גט זה בשל הרצון העז להתיר את הילדים לבוא בקהל.

שנה טובה,
פרופ' עמיחי רדזינר
עורך ראשי

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 28 תשרי תשע"ב, אוקטובר 2011

מ ע ר כ ת ה ד י ן ו ה ד י ן

יו"ר המערכת: פרופ' רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן וייס

עורך ראשי: פרופ' עמיחי רדזינר

עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן-שני

חברי המערכת: עו"ד עדי שניט, עו"ד עדי רז,

עו"ד אסנת קרפלוס-גלעם

מנהלת ומפיקה: עו"ד עטרה קניגסברג

סגנית עורך: אילאיל קומיי-דרור

עיצוב וביצוע גרפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900

טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499

E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il

www.lawf.biu.ac.il/rackmancenter

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

לכו"ע - לכולי עלמא	זזה"ז - בזמן הזה
לפי"ז - לפי זה	בע"כ - בעל כורחו/ה
עו"ס - עובד/ת	ג"פ - גט פיטורין
סוציאלי/ת	דמו"י - דת משה וישראל
פו"ר - פריה ורביה	דר"ת - דרבינו תם
פרש"י - פירוש רש"י	זמ"ז - זה מזו
צ"ב - צאן ברזל	חדר"ג - חרם דרבינו גרשום
שאל"כ - שאם לא כן	טו"ר - טוען/ת רבני/ת
שכ"ו - שאר כסות ועונה	טו"מ - טענות ומענות
שלו"ב - שלום בית	כ"ש - כל שכן
חוק"ק - חופה וקידושין	

אין במובא כאן משום תחליף לייעוץ משפטי

©

כל הזכויות שמורות
ISSN 1565-4176

עילות אירוסין

1. מעמדה של עילת 'מאוסה עלי' בגין חוסר היגינה לעניין חיוב גירושין ופטור ממזונות; סמכותו של ביה"ד כאשר ביהמ"ש קבע קביעה פרוצדוראלית בתביעה מקבילה.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:

הרב מיכאל עמוס - אב"ד

הרב שניאור פרדס - דיין

הרב אריאל ינאי - דיין

העובדות:

בתיק שלפנינו ניתנו שתי החלטות באותו יום. ההחלטה הראשונה עוסקת בתביעת הגירושין של הבעל. מדובר בזוג שכבר היה בהליכי גירושין בעבר וחזר לחיות יחד על פי הצעתו של הבעל. לטענת הבעל הניסיון לא צלח ונוצר קרע סופי בשל הקצנה בהתנהגותה השלילית של האשה בכמה מישורים שיפורטו בפסק הדין, ועל כן יש לחייב את האשה בגט.

ההחלטה השנייה עוסקת בשאלת סמכות הדין בתביעת המזונות. הבעל הגיש לביה"ד תביעת גירושין ובה כרך את עניין המזונות, והאשה הגישה כשלושה חודשים לאחר מכן תביעת מזונות לביהמ"ש. לטענת האשה ביה"ד אינו יכול לדון בשאלת הסמכות, משום שביהמ"ש קבע כי עליה להגיש את תביעתה לביהמ"ש בחיפה, אך לא דן עדיין בשאלת סמכות השיפוט, ועל כן מנוע ביה"ד מלדון בשאלת הסמכות כאשר ביהמ"ש עדיין לא פסק בעניין זה. כן העלתה האשה טענות לגבי כנות הכריכה.

נפסק:

החלטה ראשונה:

הבעל טוען כי יש לחייב את האשה בגירושין מכמה סיבות עיקריות: בגידה; מרידה מיחסי אישות; גניבת כספים; האשה מאוסה עליו בשל חוסר נקיונה.

לגבי הבגידה - הבעל האשים את האשה בקיום יחסים עם אחרים והיא הכחישה. הוא לא הביא ראיות לדבריו ומנגד סרבה האשה להצעה להיבדק בפוליגרף, עניין המעורר חשד. עם זאת, הבעל לא הוכיח את טענותיו ולכן לא ניתן לחייבה בגירושין בגין בגידה.

מרידה - הבעל טוען כי האשה אינה מוכנה לקיים יחסי אישות והיא מכחישה זאת. ביה"ד נוטה לקבל את דברי האשה. עוד טוען הבעל כי יש כאן מאיסות הדדית וכי האשה מבינה כי אין תכלית לנישואין. מנגד, הבעל מודה באלימות כלפי האשה. על כן קשה לקבל את טענת האשה כי היא חפצה בשלו"ב כאשר במקביל היא מאשימה את הבעל באלימות קשה ורצחנית.

מאיסות - "הבעל טוען שהאשה אינה נקיה ואינה מתקלחת והיא מגעילה אותו ביחסי אישות. ובלשון ההלכה: "מאיס עלי". מתוך הדיונים התרשמנו שהמאיסות של הבעל כנה. וזאת לדעת, כי טענה זו של נקיין והגינה ביחסי אישות נכללת בנידון "מרידה חלקית באיכות", שאם היתה מוכחת בשלימות ע"פ חומר ראיות כדין, יתכן ודי בה להוות עילה לחיוב בגירושין. בכל מקרה, נחשב הדבר כצירוף למאיס באמתלא מבוררת ואולי אף לחיוב בגט".

חיוב המזונות במאיסות מבוררות - האם הבעל חייב במקרה זה במזונות ומדור? הדיין מביא מקורות שונים ומקבל בהסכמה את דברי הדיינים בפד"ר ג' 231-233: "ובפד"ר שם סיימו וכתבו: אם נאמר כהגאונים הללו הרי נפלה כל תקנת רגמ"ה ולא הנחת בת לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה, כי כל בעל בידו לבוא ולטעון שהיא מאוסה עליו ומי יודע אם לא תואנה הוא מבקש על אשת נעוריו כי תמאס ונתן דעתו ועינו באחרת, אלא ודאי שלאחר תקנת רגמ"ה אין הבעל נאמן לומר שהיא מאוסה עליו למנוע ממנה שאר וכסות ורק אם הוא נותן אמתלא מבוררת לבי"ד שהיא מאוסה עליו הוא יכול למנוע ממנה שאר וכסות. אכן נראה, דאף אם נאמר שאין הבעל נאמן לומר שיש לו אמתלא מבוררת למה היא מאוסה עליו דא"כ בטלת כל תקנת רגמ"ה, אבל במקרה כגון דנן שיש לבי"ד אמתלא מבוררת למה היא מאוסה עליו וכו', ע"כ. בנידון דנן התרשמות ביה"ד כאמור וכדלהלן המאיסות ברורה". ועוד, "במקרה דנן ישנם צדדים נוספים,

שהרי נראה ומסתבר שהצדדים מואסים זה בזה וכדעת רבינו ירוחם וכפי שהובא, דלפי"ז דינה של האשה בכפיה. ובודאי ענין זה מצטרף להנ"ל שהאשה לא זכאית למזונותיה". יתר על כן, כל עניין החשש בשלילת המזונות הוא שמא הדבר יכפה את האשה להתגרש. אך במקרה דנן, האשה אינה רוצה כלל להתגרש למרות שהיא סובלת לדבריה חרפת רעב. דומה שהגירושין אף ייטיבו עמה בשל הרכוש שתקבל.

אין סיכוי לשלו"ב - ביה"ד אינה רואה סיכוי כזה. יש בעיה בחיי האישות של הצדדים ומהתנהלות האשה ברור שאינה מתנגדת לחלוקת הרכוש אלא רק רוצה לדון על דרך החלוקה, דבר המלמד כי גם היא מבינה שאין סיכוי לשלו"ב.

החלטה שנייה:

יש לדחות את טענת האשה. ביהמ"ש כלל לא דן בענין הסמכות. כל שאמר הוא שגם אם הסמכות שייכת לביהמ"ש, הרי שמקומה הוא בביהמ"ש בחיפה. אמירה זו ודאי אינה דיון או החלטה בעניין הסמכות. ועוד, האשה כלל לא פנתה לחיפה ועל כן קשה לראות את כנות טענתה. יתר על כן, כיום קיימת רק תביעה לביה"ד ואין תביעה מקבילה בבימ"ש אחר, שהרי ביהמ"ש אליו פנתה האשה קבע שאין שם מקומה. לפי בג"ץ פלמן רק אם כבר הכריעה ערכאה אחת, לא תוכל הערכאה המקבילה לדון בתביעה.

עוד טוענת האשה כי הכריכה אינה כנה שכן הבעל יזם את הגירושין ללא סיבה מוצדקת ואף העליל על האשה דברים שלא היו. "טענה זו לא מתקבלת. כנות התביעה לפי הפסיקה היא כי תביעת הגירושין הוגשה מתוך רצון אמיתי להתגרש, ולא מתוך רצון למנוע מהאשה לפנות לביהמ"ש. עוד נפסק כי אין מקום לבחון את סיכויי הצלחת התביעה ביחס לכנותה... עוד נפסק כי אם העובדות המפורטות בתביעת הגירושין מקיימות לכאורה עילת גירושין, הרי שתביעת הגירושין אינה תביעת סרק ונחשבת לתביעה כנה... העובדות המפורטות בכתב התביעה והסיכומים מקיימות לכאורה עילת גירושין, ומשום כך זו אינה תביעה סרק אלא תביעה כנה, אשר יש בה כדי להביא את ביה"ד להמליץ על גט... לפיכך הסמכות העניינית לדין המזונות מסורה לביה"ד הרבני".

"לאור כל זאת, מסתבר ונראה כי גם

נפסק:

תקופת ההרחקה, אך הדבר לא קרה. האשה לא פעלה להחזרת הבעל הביתה, ואף לא תבעה שלום בית בבית הדין, כל עוד הבעל לא תבע תביעת גירושין. הנסיבות מראות שאכן צודקת עמדת הבעל שאצל האשה "בית הדין לחוד והבית לחוד".

במהלך הדיונים האשה התנתה את שלום הבית, ואת אפשרות חזרת הבעל לבית הצדדים בכך שהבעל יעבור טיפול באלימות ויחזור רק עם ליווי. המסקנה המתבקשת מעמדת האשה היא שהאשה לא חפצה בבעלה כפי שהוא כיום. גם אם טענתה בדבר הצורך בטיפול מוצדקת, אין מנוס מהקביעה שהאשה למעשה לא חפצה בבעלה לאור התנהגותו, ומאחר והבעל מסרב לשתף פעולה ותובע גירושין נמצא שהאשה לא מסכימה לחזרת הבעל בפועל.

האשה טענה שהצדדים קיימו מספר פעמים יחסי אישות לאחר ההרחקה של הבעל מהבית, הבעל הכחיש חלק מהעובדות, גם לדברי האשה לא התקיימו יחסים מאז הדיון בבית הדין בתביעת המזונות והמדור בחדש ינואר השנה. גם אם נקבל את עמדת האשה שאכן התקיימו מספר פעמים יחסי אישות עד חודש ינואר, אין בכך כדי לשנות את תמונת המצב שהצדדים בפועל בנפרד והאשה לא מסכימה לחזרת הבעל לבית הצדדים ללא תנאים. משכך, בית הדין דוחה את תביעת שלום הבית של האשה, ומקבל את תביעת הגירושין של הבעל, והצדדים חייבים להתגרש.

בעניין המדור, לאור האמור, אין הצדקה להאריך את הצו למדור. בענין תביעת המזונות של האשה, לאור האמור, האשה אינה זכאית למזונות.

על כן בית הדין פוסק:

- א. הצדדים חייבים להתגרש ויש לפתוח תיק לסידור גט.
- ב. הצו למדור ספציפי שניתן עד ליום 10.7.10 לא מוארך.
- ג. בית הדין דוחה את תביעת האשה למזונות.

תיק מס' 465169/2

ניתן ביום כ"ח בסיון התש"ע (10.6.2010)
הופיעו: עו"ד ליאן קהת (לאשה),
עו"ד יואב תם (לאיש).

פסק דין זה מתאים גם למדור רכוש.

פסק הדין דן גם בנושא מזונות.

הצדדים נישאו בשנת 1991 לבני הזוג ארבעה ילדים משותפים. כנגד הבעל הוצא צו הרחקה על ידי בית המשפט, למרות שתוקף צו ההרחקה הסתיים הבעל לא חזר לבית הצדדים. ביום ב' שבט תשס"ט (27.1.09) תבעה האשה בבית הדין מזונות ומדור וביקשה להטיל צו למדור ספציפי בדירת המגורים של הצדדים. לאחר דיון בבית הדין במעמד הצדדים החליט בית הדין לתת צו למדור ספציפי לטובת האשה לתקופה מוגבלת עד ליום 10.7.10. ובענין השתתפות הבעל בהוצאות הבית ובמלוא המשכנתא, בית הדין הורה על הגשת סיכומים, סיכומים הוגשו וצורפו לתיק.

ביום ב' אדר תש"ע (16.2.10) תבע הבעל תביעת גירושין בבית הדין.

ביום ז' אדר תש"ע (21.2.10) תבעה האשה בבית הדין תביעת שלום בית. התקיים דיון בבית הדין בתביעות הה"ד דדיות ונשמעו טענות הצדדים. לטענת הבעל לאחר שהסתיים צו ההרחקה כנ"ד האשה לא הסכימה שיחזור הביתה, וכבר למעלה משנה וחצי שחיים בפירוד, לדבריו עוד בטרם שעזב את הבית על ידי צו ההרחקה, האשה התרחקה ממנו ולא קיימו יחסי אישות, עוד טען שהאשה מסיתה את הילדים כנגדו, ומתלווננת עליו במשטרה תלונות שוא. לדבריו, גם לאחר דברי האשה בבית הדין בדבר שלום בית, לא הסכימה שיחזור ואמרה: "בית הדין לחוד והבית לחוד". כמו כן טען שבשנה האחרונה לפני שעזב את הבית האשה חיללה את השבת למרות היותו מסורתי וזאת, לדבריו, בכדי לה"רגיז אותו. האשה תובעת שלום בית. טוענת שקיימו לאחרונה מספר פעמים יחסי אישות. טוענת שהבעל צריך לע"בור טיפול, ומסכימה שיחזור הביתה רק אחרי טיפול וליווי, ומבקשת שבית הדין יוציא פסק דין שהבעל חייב ללכת לטיפול באלימות. בדיון, האשה ביקשה מהבעל סליחה. מבקשת צו למדור ספציפי ומזונות אשה.

ממהלך הדיונים בבית הדין עולה שתביעת האשה למזונות ולמדור הינה התביעה הראשונה של האשה, רק לאחר שניתן לאשה מדור זמני, ולאחר שהבעל תבע גירושין תבעה האשה שלום בית. בתחילת ההליך בבית הדין ניתן לאשה מדור זמני בבית המגורים, כך שלאשה ניתנה האפשרות להחזיר את בעלה הביתה לשלום בית לאחר

האשה מואסת בבעלה, וכל מטרתה היא לזכות ברווחים ממוניים וכלכליים תוך עיגונו של הבעל. ומכיון שהבעל מואס באשה והיא מואסת בו, הרי לדעת רבינו ירוחם ניתן היה לחייב בגירושין את מי שמעכב את הגירושין. יש לצרף את העובדה שהאשה חזרה בה מהסכמתה להבדק בפולגרף, ענין המעורר חשד על המנעות מראיות לענין הבגידה ושאר הכחשותיה וטענותיה. הבעל פטור ממזונות האשה ומדורה. בית הדין ישקול באם לחייב את האשה בגט, על כל הכרוך בדבר באם לא יוסדרו הענינים בין הצדדים באופן מיידית.

תיק מס' 004078269-24-1

ניתן ביום א' תמוז תשס"ט (23.6.09)
הופיעו: עו"ד טליה לימור שקולניק (לאשה),
עו"ד ורדה חקלאי (לאיש).

פסק דין זה מתאים גם למדור רכוש.

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:

מזונות, מאבקי סמכות וסדרי דין.

2. אי-מתן צו למדור ספציפי לאשה הדורשת שלו"ב אך מתנה את שובו של הבעל לבית הצדדים בטיפול באלימות.

בית הדין הרבני האזורי אריאל:

הרב חיים שלמה שאנן – אב"ד

הרב מאיר פרימן – דיין

הרב מאיר קאהן – דיין

העובדות:

הצדדים נישאו בשנת 1991 ולהם ארבעה ילדים משותפים. כנגד הבעל הוצא צו הרחקה, אך חרף העובדה שתוקף הצו פג, הבעל לא חזר לבית הצדדים.

האשה תבעה מזונות ומדור, וביקשה צו מדור ספציפי. כשנה לאחר מכן, הגיש הבעל תביעת גירושין וכחודש לאחר מכן הגישה האשה תביעה לשלום בית. בדיון שהתקיים בעניינם של הצדדים, טען הבעל כי אף לאחר שפג תוקפו של צו ההרחקה, לא הסכימה האשה שישוּב הביתה והם חיים בפירוד מזה שנה וחצי. כמו כן, טען הבעל כי האשה מסיתה את הילדים נגדו, הם אינם מקיימים יחסי אישות וכי האשה הגישה נגדו תלונות שווא במשטרה. האשה טוענת כי קיימו יחסי אישות מספר פעמים וכן כי היא מסכימה שהבעל יחזור הביתה, אך רק לאחר שיעבור טיפול באלימות. האשה דורשת צו למדור ספציפי ומזונות אשה.

בית הדין הרבני האזורי פתח תקוה:

הרב שמואל פופוביץ - אב"ד

הרב משה אוחנונה - דיין

הרב דוד מלכא - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי - דיין, יו"ר

הרב אברהם שרמן - דיין

הרב ציון בוארון - דיין

העובדות:

הצדדים נישאו בשנת 1999 ולהם בן קטין ליד 2003. הבעל עזב את הבית ביחד עם הקטין והגיש תביעת גירושין אליה כרך את נושאי משמורת הקטין וביקוריו וענייני הרכוש. כן הגיש הבעל בקשה למתן צו זמני למשמורת הקטין אצלו, לנוכח מצבה הנפשי של האשה. האשה הביאה ראיות לכך שמצבה הנפשי השתפר בזמן האחרון ולכן ביקשה לדחות את תביעת הגירושין ולהשיב את הילד למשמורתה. בשלב מסוים הגישה האשה גם בקשה לפסילת ההרכב בשל טענתה כי נתן החלטה בעניין המשמורת ללא שמיעתה.

נפסק:

בבית הדין האזורי:

אחר העיון בטענות הצדדים ובאי כוחם ובכל החומר שצורף לתיק מחליט ביה"ד:

1. בענין פסילת ההרכב - ביה"ד מוחה על התנהגותו הפסולה של ב"כ האשה שהחליט לשחק את התפקיד של "הקוזק הנגזל" מאז תחילת הדיונים, וזועק כל הזמן כביכול על קיפוח וחוסר שוויון. ב"כ האשה פנה לביה"ד הגדול בבקשתו לפסילת ההרכב וערעורו נדחה. שוב פנה בענין לבג"ץ ובקשתו נדחתה על הסף. מהלכים אלה נועדו להפעיל לחץ ולהלך אימים על ביה"ד. ביה"ד העיר לב"כ האשה כי הוא משתמש בדרכים פסולות ובקשתו לפסילת ההרכב נועדה לעכב כל הליך בתיק, במגמה לכפות על הבעל את דעתו עד להכרעה בבקשתו. ביה"ד נימק בהחלטתו הקודמת בה דחה את פסילת ההרכב, שההחלטה בענין משמורת הילד אצל אביו, ניתנה כסעד זמני ודחוף לאור המסמכים וההמלצות שהיו לפניו. במסמכים רפואיים מביה"ח שהוגשו דווח שבעבר היו לאשה

התקפים פסיכטיים, שבהם סיכנה את עצמה וסביבתה. לפיכך הואיל ומדובר בילד בגיל הרך שהיה חשש שהינו מצוי בסיכון. מתוך דאגה לשלומם ניתן צו זמני למשמורת אצל האב. במצב בו ביה"ד נחשף לחשש סכנה לקטין בן שלוש וחצי, שיקול הדעת הוא שאין להמתין לתגובת הצד השני. במצב זה משמורת זמנית אצל האב עד הדיון כסעד זמני להגנה על הילד הינה החלטה ראויה. גם אם היה מתברר שההחלטה ניתנה על סמך נתונים שגויים שהוגשו לביה"ד, לא היה נגרם בכך כל נזק לילד על ששהה בתקופה זו עם אביו. לעומת זאת אילו היה ביה"ד ממתין לתגובה, או לקיום הדיון במעמד הצדדים עד למתן ההחלטה ובנתיים היה קורה משהו לילד ח"ו, היו מאשימים את ביה"ד בחוסר אחריות שלא התיחס לנתונים שהובאו בפניו שהעלו חשש סכנה לילד ומאשימים את ביה"ד שלא השתמש בכלים שבידו לתת הגנה לקטין חסר ישע...

לאור כל האמור דוחים על הסף את תביעת ב"כ האשה לפסילת ההרכב ואומרים לב"כ האשה הרף ידיך משיטה פסולה זו!!

2. לענין תביעת הגירושין - ישנה הסכמה של הרופאים כולל הפסיכיאטר דר' ... שטיפל באשה במשך כשנתיים באופן פרטי והעיד מטעמה שמדובר באשה שהיא חולת נפש. בעבר היו גלים של התקפים פסיכטיים והאשה חייבת להיות מטופלת כל הזמן בכדורים...

לאור כל הנאמר הואיל ויש חשש שההתקפים עלולים לחזור, למרות שהסיכוי לכך הוא אחוז קטן, אולם אם ח"ו ישנו התקף יש כאן שאלה של פיקוח נפש גם עבור הבעל והילד. כידוע בפיקוח נפש מחמירים אפילו בספק ספיקא, ולא הולכים בתר רובא, וחישנין אפילו למיעוטא דמיעוטא, ומחללי שבת שהיא חמורה באיסור סקילה (ענין בשוע"ע באו"ח סימן שכ"ט סע' ב' ג').

כידוע חמירא סכנתא מאיסורא (חולין דף י) הואיל ולא היה מדובר בהתקף בודד, אלא במספר התקפים שארעו במשך כשנתיים, לכן למרות שהאשה מרגישה טוב ע"י לקיחת הכדורים, אבל משום החשש שיהיה בכל זאת התקף נוסף הגורר עמו חשש של פיקוח נפש לבעל או לילד ח"ו. לכן אין לחייב הבעל להשאר עמה ויש לחייב האשה להתגשר ולקבל ג"פ מבעלה. ענין בפד"ר כרך ח' עמ' 22 שם מדובר באיש שלגביו בחיוב גט יש חשש של גט מעושה ובכל זאת

בשל היותו סכיזופרני ומסוכן לאשתו בזמן ההתקף חייבוהו בג"פ כ"ש במקרה שלנו שמדובר בבעל ספרדי שלא קבל עליו חדר". זאת ועוד הבעל אינו חייב לחיות בחדרות או חששות מחיים עם אשה שעלולה להתאבד או לפגוע באחרים. נוסף לזה הואיל והאשה סובלת ממחלת נפש, וגם משפחתה מודעת לכך שיש בהם נשאים לגן הפגום של תסמונת ה-X השביר (ענין בסיכומי הבעל ה-23). עקב נתונים אלה יש סבירות מסוימת אפילו בגדר "ספק" שהמחלה או הגן הפגום יעברו בתורשה לצאצאים הנולדים. לפיכך אין לחייב הבעל לחיות עמה ולהסתכן ולהביא איתה ילדים נוספים. הואיל ומדובר בבעל שעדיין לא קיים מצות "פרו ורבו" לכן גם נימוק זה מהווה עילה לחייב האשה בג"פ. ענין בשו"ת שואל ומשיב מהדורא"ג ח"ו סי' י"ט שכתב שבענין האשה שחלתה במחלה מדבקת שיש לחייבה בגט וז"ל: "כיון שהיא חולה בחולי המתדבק... אף אם נימא שלא תתקלקל עוד... וגם אולי התולדות אשר תוליד יהיו מצורעים וחולים". רואים שגם בשל החשש והספק שהחולי יעבור לצאצאים מחייבים האשה להתגרש. אפילו בחולי רגיל שאין סכנה, אולם נמשך זמן ארוך נפסק בשו"ע אבה"ע סי' ע"ט סעיף ג' ובטור שם, שאם האשה אינה שוכבת על ערש דווי יכול לגרשה בע"כ בב"ש שם ס"ק ד' וכן באבני מילואים שם ס"ק ד' משמע שאפילו בזה"ז שיש חרד"ג, הדין כן. כל שכן במקרה שלנו שמדובר במחלה שבזמן התקף יש חשש של פיקוח נפש ויש במחלה חשש לתורשתיות ובפרט שהבעל עדיין לא קיים "פרו ורבו" שיכול לגרשה בע"כ. לאור כל האמור ומהנימוקים הנזכרים ביה"ד פוסק:

א. האשה ... חייבת לקבל גט מבעלה ...
ב. הואיל וביה"ד לא קיים דיונים לגופו של ענין בנושא הכתובה והרכוש, והם הוזכרו רק בסיכומים וב"כ האשה מבקש מסיבה זו שלא לפסוק ברכוש, עד שישמעו טענות הצדדים, לכם ביה"ד אינו קובע בשלב זה תאריך לסידור גט."

"הילד ... ימשיך להיות במשמורת האב, והאם תהא זכאית להסדרי ראה וביקורים, בליווי ובמעק של פק"ס ושל הפסיכולוג דר' ... כפי שסוכם בדיון האחרון. פקה"ס ודר' ... יעדכנו את ביה"ד לפי הצורך. במדה שיחולו התפתחויות חדשות בענין, ביה"ד ידון

ויחליט בנידון...".

בבית הדין הגדול:

ביה"ד האזורי הגיע למסקנה - פס"ד מיום ב' חשוון תשס"ח - כי יש לחייב את המערערת בגט, וקבע דיון נוסף בענין הרכוש והכתובה. ערעור המערערת נסב על כך. לטענת ב"כ, אין מקום לחיוב, ומצבה כיום מאפשר לה חיי משפחה תקינים. בנוסף נתבקשנו לדון בערעור על פסילת הרכב, בטענה כי ההרכב שנתן את פסק הדין עיין את המערערת מתחילת הדרך. לא מצאנו ממש בשני הערעורים...

נכון, שמחלה הדורשת טיפול סדרתי בתרופות אינה מהווה עילה מספקת לגירושין. אבל הדברים אמורים במחלות הגוף, ולא במחלת הנפש. במחלות הגוף אנו עוסקים באדם הבריא בנפשו וחולה בגופו. יצר הקיום של אותו אדם יביא אותו להקפדת יתר על איזון תרופתי. במחלות נפש מי יערוך לבעל שאירוע פתאומי לא נשלט או התקפה לא צפויה, לא יביאו אותו ואת בנו הקטן וגם את אשתו, לסף של סכנה...

ב"כ המערערת מלין על יחס מפלה של ביה"ד נגד מרשתו. לא מצאנו בסיס לכך. מדיניות בתי הדין הרבניים היא לקחת חלק אקטיבי בניהול הדיון. ביה"ד אינו נוהג כשופט כדורגל שאינו מתערב במשחק, אלא מסתפק בצפייה בשחקנים, וקובע את המנצח. כאשר מזהה ביה"ד מצב חסר סיכוי לשלום - גם אם העילות לגירושין עדיין לא הוכחו - עושה ביה"ד מאמץ לסיום הנישואין בהסכמה. כך נעשה גם כאן. מלכתחילה היה ברור שבמצב כזה, אין תכלית להתדיינות ויש צורך לסיים את הנישואין, לכן נקט ביה"ד בצעדים שנראו לו לקראת סיום הנישואין בהסכמה. לא מדובר באפליה בין הצדדים, אלא במאמץ שנעשה תמיד בתיקים כאלו בכדי להגיע לסוף הדרך, מבלי להזדקק לצעדים משפטיים ולחשיפת יתר. לא מדובר באפליה בין הצדדים, אלא במאמץ שנעשה תמיד בתיקים כאלו, בשלבים מוקדמים של הדיון, בכדי להגיע לסוף הדרך, מבלי לאלץ את הצדדים לפרוש את כל מסתרי הנישואין בפני ביה"ד. לסיכום: עם כל הצער שבדבר, אין מנוס מקבלת המסקנה שאלה הגיע ביה"ד האזורי לחיוב גט. לטובת הצדדים ולטובת ילדם הפעוט, יש לסיים את הפרשה בהקדם."

באזורי: תיק מס' 023599079-21-1
ניתן ביום ב' חשוון תשס"ח (14.10.2007)
בגדול: תיק מס' 025387556-64-2
ניתן ביום כ"ז אדר א' תשס"ח (4.3.2008)
הופיעו: עו"ד דני שרמן ועו"ד שלי כהן (לאשה), עו"ד שמעון פרץ (לאיש).

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:

ילדים וסדרי דין.

4. פיצוי לאשה כשהבעל לא הצליח להוכיח תביעתו אך ברור שאין סיכוי לשלום בית.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:

הרב **יעקב זמיר** - אב"ד

הרב **שלמה שפירא** - דיין

הרב **אברהם שינדלר** - דיין

העובדות:

הצדדים חיים בנפרד יותר משלוש שנים. שנתיים לפני הפירוד נולד להם ילד החולה במחלה קשה. הבעל הגיש תביעה לחייב את האשה בגט ולפוטרו מכתובה, בעילות הבאות: אי הסכמה ליחסי אישות, ניבולי פה וקללות, האשה גירשה אותו מהבית.

נפסק:

ביה"ד קבע פה אחד כי הבעל לא עמד בנטל ההוכחה של טענותיו, אך נחלק לגבי משקלו של הפירוד הממושך.

דעת הרוב (הרב זמיר והרב שינדלר): לא ניתן לחייב את האשה להתגרש, אך על הצדדים להתגרש ועל הבעל לשלם לאישה את כתובתה, או להגיע איתה להסכם על פיצויים.

הרב שינדלר מבאר כי רבינו ירוחם המצוטט בדעת המיעוט של הרב שלמה שפירא מתאר מצב בו האשה לא רצתה בבעל תחילה והבעל גם הוא לא רצה בה. אולם במקרה הנ"ל לא הוכח כי בתחילת הפירוד בין הצדדים האשה לא רצתה את בעלה ולכן אין האשה מפסידה את כתובתה.

דעת המיעוט (הרב שפירא):

אומנם לא ניתן לחייב את האשה להתגרש בשל העילות אותן העלה הבעל. אולם כיון שניכר מהתנהלותה של האשה שאין היא מעוניינת בשלום בית ומערכת היחסים בין הצדדים תמה, יש לפסוק כרבינו ירוחם (ספר מישרים נתיב כ"ג חלק שמיני) שבמצב בו שני

הצדדים לא מעוניינים זה בזה כופים את הבעל לגרש את אשתו ופטור מכתובתה.

וכן ר' חיים פלאגי' (בספרו חיים ושלום) פוסק שכשנראה לביה"ד שאין סיכוי לשלום בית חובה על ביה"ד להשתדל שיתגרשו מיד. על כן, האשה חייבת להתגרש והבעל פטור מהכתובה, אך עליו להציע לאשה פיצוי חד פעמי בגין מחלת הילד. אם לא יציע בעצמו סכום לפיצוי כזה, ביה"ד יקבע את גובהו.

לסיכום, אין לחייב את האשה להתגרש, אך ראוי שיתגרשו. הבעל חייב בתשלום הכתובה, אך יכול להמיר את הכתובה בפיצוי כספי מוסכם.

תיק מס' 022518914-21-1
ניתן ביום ט' כסלו תש"ע (26.11.09)
הופיעו: עו"ד דני שרמן ועו"ד אביטל קזלו (לאשה), עו"ד אייל בר לב (לאיש).

5. חיוב אשה בגט לאור פירוד ממושך ודין בחיוב הבעל בכתובה.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **אברהם שרמן** - אב"ד

הרב **ציון אלגרבלי** - דיין

הרב **בנימין בארי** - דיין

העובדות:

הצדדים מנהלים הליכים בפני בית הדין, תוך חלופי האשמות על רקע טרגדיה אישית של פטירת בתם. האשה הצהירה מפורשות כי לא תחזור אל הבעל. בית הדין הרבני האזורי פסק כי יש לחייב את האשה בגט ועל כך הערעור. נימוק האשה הוא כי הבעל הוא האחראי הבלעדי להתמוטטות הנישואין, לאחר שבגד בה עם אשה אחרת, ויש לו אף ילד ממנה. לפיכך, טוענת האשה, כי בל יצא חוטא נשכר. היא עומדת על כך שהגט יסודר רק לאחר שתסתיימה כל ההתדיינות המשפטיות בנושא הרכוש. הבעל מודה שיש לו קשר עם אשה אחרת אך מכחיש אשמתו בהרס הנישואין, באשר, לטענתו, האשה הקדימה ובגדה בו.

נפסק:

בית הדין דן בשאלה מה הדין כששני הצדדים מורדים זה בזה, אולם האחריות למצב מוטלת על הבעל. האם ניתן לחייב

את האשה בגט או שמה זכותה לעכב את הגט.

לעניין הכתובה, קובע בית-הדין כי אם יקבע כי הבעל אשם בהרס הנישואין, יש לחייבו בכתובתה של האשה. לא יעלה על הדעת שבעל שבגד באשתו ועשה מעשים שגרמו לה למאוס בו, יפטר מכתובתה, שאם כן תהא כל אשה קלה בעיניו להוציאה. בית-הדין מסביר מדוע אין כתובה לבעל: "אשה יוצאת לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא מרצונו". אף במקרה בו הבעל מקניט את אשתו עד שהיא רוצה להתגרש, חייב הוא בכתובתה.

יחד עם זאת, קובע בית-הדין (הרב בנימין בארי) כי משהאשה אינה רוצה בבעל ואינה מוכנה לחזור אליו, הרי שיש לחייבה לקבל את גיטה.

הרב אלגרבלו מוסיף כי בנסיבותיו הטרגיות של התיק, הגט הוא לטובת שני הצדדים, שכן הנישואין הם על הנייר בלבד ועצם קיומם מזכיר לצדדים בעיות מן העבר.

הרב שרמן מצטט מדברי ר' חיים פלאגי וקובע כי בנסיבות התיק ולאור הפירוד הממושך בין הצדדים, עלול להיווצר מצב בו מי מהצדדים יכשל באיסורים חמורים. לפיכך עליהם להתגרש מיידית ואין לתלות את ביצוע הגט בענייני הממון, הכתובה והפיצויים (אשר טרם נתבררו בפני בית-הדין האזורי).

תיק מס' 812732/1

ניתן ביום ג' במרחשון התשע"א (11.10.2010)
הופיעו: עו"ד ציפי פיק (לאשה),
עו"ד רפאל עמיעד (לאיש).

פסק הדין דן גם בנושא כתובה.

6. מתי עוברת על דת זכאית לכתובה?

בית הדין הרבני האזורי פתח תקווה:

הרב דוד אוהיון - אב"ד
הרב י. יהודה גליק - דיין
הרב אליהו דוד רוזנטל - דיין

העובדות:

לצדדים, זוג חרדי, טענות אחד כלפי השני בנוגע להתדרדרות הדתית שלהם, כאשר הבעל טוען כי האשה התדרדרה מבחינה דתית והפסיקה לחבוש כיסוי ראש, והאשה טוענת כי הבעל הוא שדרדר אותה והוא שהכניס טלויזיה

לבית. עוד טוענת שהבעל עזב כשטס לחו"ל לשלושה חודשים מיד אחרי החתונה מבלי ידיעתה. הצדדים הסכימו להתגרש ולדון אחרי הגט בתביעת האשה לחיוב הבעל בכתובה ובפיצויים.

נפסק:

אם אכן האשה הולכת בבגדים לא צנועים ויוצאת בשיער פרוע, היא נקראת "עוברת על דת יהודית" והיא אינה זכאית לכתובה (שו"ע אה"ע סי' קטו, א) אך בטור (שם, ד) נקבע שאינה מפסידה כתובה אא"כ יש עדים שהוא התרה בה תחילה והיא עברה על התראתו. כך גם דעת הבית יוסף והדרכי משה שם, ואחרונים נוספים, ועל כן נפסק שעוברת על דת צריכה התראה, ובלעדיה אינה מפסידה כתובתה.

הדיין דן בפסיקת רש"י לפיה נדרשת התראה בעוברת על דת משה, וטוען שזו דעת מיעוט שקשה לסמוך עליה. ועוד, כאן היו ביניהם הרבה קטטות קודם לנסיעתו לחו"ל, וגם לנסיעתו ללא רשותה וללא הותרת מזמונים יש משקל (למרות שהבעל הביא עד שהעיד כי ביקש ממנו לתת לאשה כסף אם תבקש זאת, להלכה היא יכולה לטעון שאינה רוצה להתפרנס על ידי שליח). וגם לאחר שחזר ארצה לא ניסה להתפייס עימה, וכפי שנלמד מתשובת הרשב"א המובא בבית יוסף (אבה"ע סי' עז) שאם אשה אינה מסכימה לחזור לבית בעלה, אחרי שהותירה בבית אביה - אין לראות בכך מרד, עד שיבוא אליה ויפייסה.

"אשה שמקבלת יחס כזה מבעלה ונוטש אותה לתקופה ממושכת, איזה שם רע משיאה בשכנותיה ובקרוב בני משפחתה, יושבת כגלמודה ומצפה אולי תקבל איזה טלפון או איזו דרישת שלום ובמשך שלושה חודשים אין קול ואין עונה ועל זה נאמר (משלי יג, יב) תוחלת ממושכת מחלת לב. הרי ודאי כעס גדול אצור בקירבה עליו ועל זה כתב הרשב"א אין אדם נתפס על צערו שזרקה עדיה מעליה, ועל כן אין לראות בה כעוברת על דת שנפסידה כתובתה. ולא כמורדת לא מתשמיש ולא ממלאכה ואינה מפסדת כלום."

בית הדין דן גם האם תלונת הבעל על מצבה הדתי של האשה נטענת בתום לב או משום שהוא רוצה להפסיד לה כתובתה. כיוון שהבעל לא פנה עם

האשה ליעוץ קודם לכן וכיוון שהבעל הוא שהביא את הטלויזיה הביתה ו"אינו עוסק בעבודה שמוסיפה יראת ה'", לכן נראה שלא צערו הוא העיקר. נפסק כי המגרש חייב לשלם לגרושתו סך כתובה 180,000 ש"ח.

תיק מס' 244533/1

ניתן ביום י"ח בכסלו התשע"א (25.11.10)
הופיעו: עו"ד נועה מיכאלי (לאשה),
גלעד גלזמן (לאיש).

פסק הדין דן גם בנושא כתובה.

7. חיוב אשה בקבלת גט בשל יחסה אל הבעל.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב אברהם שיינפלד - אב"ד
הרב אליהו אברג'יל - דיין
הרב מרדכי טולידאנו - דיין

העובדות:

הצדדים נשואים 23 שנים ולהם שני ילדים (אחד קטין). הצדדים פרודים 4 שנים. הבעל עזב את הבית (הודיע על כך מראש לאשה והיא ביקשה שיקדים את מועד יציאתו מהבית). הבעל הגיש תביעת גירושין בביה"ד הרבני, העניינים הרכושיים מתנהלים בביהמ"ש לענייני משפחה. הבעל טען בתביעתו שהאשה נוטה לדיכאונות ורגזנות, ביקורתית כלפיו, צועקת ומתלוננת על כל דבר. לטענתו, האשה סירבה לפנות ליעוץ או לגישור. המצב פגע גם בקטין, שמסרב ללכת לבית הספר ועבר להתגורר עם האב. האשה טענה בביה"ד שמוכנה להתגרש, אך מבקשת קודם להסדיר את ענייני הרכוש.

עיקר המחלוקת הוא על כספים שהאשה קיבלה בירושה ושהופקדו בחשבון המשותף לצדדים. הבעל טוען שמאחר והופקדו בחשבון המשותף, הרי שיש לו חלק בהם. הצדדים נחקרו, לא נשמעו עדים, ביה"ד החליט על הגשת סיכומים.

נפסק:

ביה"ד החליט לחייב את האשה להתגרש. במהלך הדיונים נראה יחסה הבעייתי של האשה כלפי הבעל, ביטויי הגנאי שהטיחה בו והחוסר יכולת לרסן אותה. האשה לא פנתה לביה"ד בבקשה

תיק מס' 813071/1
ניתן ביום ד' אייר תשע"א (8.5.11)
הופיעו: עו"ד גיא אופיר (לאשה),
עו"ד אילת מרקין (לגבר).

**פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:
תנאים למתן גט ומאבקי סמכות.**

9. אין להשהות דיון בתביעת גירושין
בשל שאלות הנוגעות לסמכות הדיון
ברכוש.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב ישראל מאיר לאו - נשיא, יו"ר
הרב שלמה דיכובסקי - דיין
הרב עזרא בר שלום - דיין

נפסק:
הרב דיכובסקי:

תיק זה, החל במקורו, כתביעה לגירושין.
התיק התנהל בביה"ד האזורי בירושלים
משנת תשמ"ז. מזכירות ביה"ד מציינת
(במכתב לביטוח הלאומי), כי "לפי
האמור בכתב התביעה, הרקע לגירושין
הוא אלימותו של הבעל כלפי אשתו.
מאז הגשת התביעה, התקיימו בפני
ביה"ד כמה וכמה דיונים, מבלי שביה"ד
הצליח להביאם לידי גירושין. לפי
מיטב ידיעתנו, חיה האשה כיום בנפרד
מבעלה מעל ל- 12 שנים". לפני למעלה
משנתיים, הועבר התיק לביה"ד המיוחד
לעגונות, ונפתח שם תיק לגירושין (ג'
בתמוז תש"ס). מאז ועד היום, טרם
ניתן פס"ד לגירושין, למרות בקשתה
הדחופה של ב"כ האשה. יצויין, כי
לתיקים צורף "גליון הרשעות" כבד
ביותר של הבעל (17 כתיבי אישום וגזרי
דין), בגין עבירות אלימות, ורכוש, כולל
אלימות כלפי אשתו.

תיקי הצדדים הגיעו לבית דיננו,
בעקבות ערעור על החלטתו של ביה"ד
לעגונות להשאיר עיקולים על כספי
האשה: חשבונות בבנקים למעט חשבון
עו"ש, וכן על הכספים שישארו ממכירת
הדירה. נימוקי הערעור הם בתחום של
סמכות ביה"ד (עניני הרכוש נדונים
בביהמ"ש למשפחה), והן בגלל מצבה
הכלכלי הקשה של האשה, שאינה
מקבלת מזונות (גם לא עבור הבת),
ושקועה בחובות.

ב"כ המשיב טען לסמכות ביה"ד, עקב
כריכת הבעל את הרכוש, בתביעת
המזונות של האשה. בית דיננו ניסה

רכוש

8. השימוש בשיטת מהרשד"ם אינו
מאפשר עיכוב מתן הגט כאשר הדיון
הרכושי מתנהל בבית הדין.

בית הדין הרבני הגדול:
הרב יונה מצגר - אב"ד
הרב אברהם שרמן - דיין
הרב חגי איזירר - דיין

נפסק:

הערעור שלפנינו הוא על החלטת ביה"ד
מיום ח' באדר תש"ע לחייב את הבעל
במתן גט.

בפנינו לא כפרו המערערים בעילות
של בית הדין לענין חיוב הגט (מורדים
זע"ז).

ב"כ המערער טענה כטענה עיקרית
שיש לדון תחילה בטענות הכספיות
של הבעל שהן טענות קשות וביה"ד
לא פסק בזה כלל. בשאר טענותיו יש
הכחשה לעובדות שנתבררו בפני ביה"ד
ובפנינו לא הוכח אחרת.

טוען ב"כ הבעל שהערעור הוא זה
שעיכב את גמר הפסיקה בבית הדין.
לולא הערעור היה תהליך הפסיקה
ברכוש כבר בשלב מתקדם.

ב"כ הבעל מתבססת על המהרשד"ם
שפוסק שהבעל יכול להתנות תנאי
שקל לקיימו וכך זה בנדון שלנו.

אולם יש כאן טעות, כי המהרשד"ם
לא דיבר בתנאי שידחה את מועד מתן
הגט כלל ואם יש חיוב גט הוא צריך
להתבצע במועד שביה"ד קבע גם אם
יש תנאי. בנדון שלפנינו עכוב הגט
לצורך דיון ברכוש יכול שימשך זמן
ניכר, ובפרט שסמכות ביה"ד תשאר
גם לאחר הגירושין, א"כ לא בזה אמר
המהרשד"ם את דינו.

העיגון נמשך 4 שנים ואין לדחות אותו
יותר, וביה"ד ימשיך בביצוע פסק דינו.
לאור הנ"ל, הערעור נדחה.

להשיב את הבעל הביתה, או את בנה
למשמורתה. יתרה מזאת - היא דרשה,
כאמור, מהבעל, להקדים את מועד
עזיבתו את הבית.

ביה"ד דחה את טענותיה ההלכתיות של
ב"כ האשה, ביחס לטענות הבעל בעניין
"מומים" שיש לאשה: האחת, "נסתחפה
שדהו" והשניה, "סבר וקיבל".

ביה"ד קבע ששתי טענות אלה שייכות
למומין שבאו על האשה בעל כורחה,
בשונה מהתנהגות שתלויה בבחירה
חופשית ולשינוי על ידי האשה לפי
רצונה.

ביה"ד קבע שאין הצדקה לעכב את הגט
עד לאחר שתתברר המחלוקת הרכושית
- הן בשל העובדה שהאשה מתעק-
שת לנהל את ההליכים בביהמ"ש ולא
בביה"ד (כי אז ביה"ד היה דורש ומקבל
ערבות, שהאשה תקבל את כל מה שמ-
גיע לה ללא דיחוי) והן בשל העובדה
שהצדדים פרודים 4 שנים וקשה עיגור
נא דגברא. האשה אינה יכולה לעגן את
הבעל ואפילו עיגון של שנה - נחשב
עיגון שמאפשר להתיר לבעל לשאת
אשה שניה.

דעת המיעוט סברה, כי אין בהסכמת
האשה לגירושין מחוסר ברירה, בשל
העובדה שהבעל עזב את הבית - כדי
להפסיד כתובתה, וכן, כי בקשתה
שיעזוב קודם לכן נבעה מחוסר יכולתם
להתגורר יחד. מאחר והאשה לא
הותרתה להפסיד כתובתה ולא הובאו
עדים למצב ששרר קודם לתביעה -
הרי שיש להגיע להסכם, או לקיים
בירור יסודי והבאת ראיות כדי לחייב
בגט ללא הסכם.

תיק מס' 1-51561/2
ניתן ביום יב' בטבת תשע"א (19.12.10)
הופיעו: עו"ד שלומית ביר (לאשה),
עו"ד גיתית נחליאל (לגבר).

פסק דין זה מתאים גם למדור רכוש.

**פסק הדין דן גם בנושאים: כתובה ומאבקי
סמכות.**

למדור זה ראו גם פסק דין 9.

להביא את ב"כ הצדדים להסדר – ללא הועיל. יצויין, כי הבעל לא הופיע כלל לערעור. ב"כ הציג מסמך רפואי, אולם במהלך הדיון נאמר כי הבעל חושש להופיע פן יעצר בגין אי תשלום מזונות לילדתו.

עיינתי בתיקי הצדדים, וגם כאן יש לי בעיה עם "ביה"ד לעגונות". לפי השקפתי, נועד ב"ד מיוחד זה, "לפתור" בעיות, ולא "ליצור" בעיות.

אשה עגונה, למעלה מ-12 שנה – ביה"ד עצמו צייד אותה במסמך על עגינות – עדיין לא קיבלה פס"ד בתביעתה לגירושין. התיק מתנהל כבר למעלה משנתיים, ללא פס"ד, לאחר שהתנהל שנים קודם לכן בבי"ד אחר.

התיק מתנהל ב"קטנות", ולא ב"גדולות". במקום לדון בנושא הגירושין ולהכריע בו, עוסק ביה"ד בענייני רכוש ועיקולים.

אני מסכים שניתן לפתור תיקים של עגינות, ע"י פתרון בעית הרכוש. אבל אינני מסכים, שפסה"ד לגירושין יושהה, עד לפתרון הנושא הרכושי. אפשר לקיים שניהם, ומותר לאשה לדעת את מצבה, לאחר שנים ארוכות של פירוד. אוסיף, שגם לדעת ב"כ הבעל שאין 12 שנים נטו של פירוד – יש ויש 12 שנות סבל וסכסוך. יתר על כן, גם כשדנים בעניין הרכוש, יש לראות את הדברים בראיה רחבה. כיצד ישפיע הדיון הרכושי על בעית העגינות, ולא להתעסק בנושא הרכוש, כאילו זאת הבעיה היחידה.

אם ביה"ד האזורי סבור שפירוד של 12 שנה + תלונות קשות על אלימות + גליון הרשעות חמור על עבירות רכוש ואלימות, אינו מספיק לחייב בגט, עקב הכחשות הבעל, לפחות יכול היה ביה"ד להגיע למסקנה שיש לסיים את הנישואין. ואם גם בזה התקשה ביה"ד, הרי היה יכול לפחות להמנע ממתן סעד של עיקולים, לאדם שאינו משלם כלל מזונות לבתו היחידה, ושלכל הדעות צריך להתגרש.

השקפתי בתיקים כאלו, כי יש לראות הבעיה ב"מאקרו" ולא ב"מיקרו", לראות הבעיה ב"גדול" ולא ב"קטן". אינני מקבל את הדעה שיש לראות את הדברים אך ורק מבעד ל"חור של הגרוש", ולהתרכז בעיקולים ובפרטי הרכוש, תוך התעלמות מן הנפשות הפועלות ומן הבעיות של "להיות או לחדול".

סוף דבר. אני מקבל את הערעור, לא בגלל דקדקנות משפטית בסמכות ביה"ד הרבני. לא בגלל שאין מקום להטיל

עיקול בדיון רכושי שלא הוכרע. אלא בגלל המדיניות השיפוטית בראויה בתיק כזה. כאשר הנישואין הגיעו לקיצם, ויש חומר בתיק לכוון של חששות כבדים לשלומה ואולי גם לחייה של האשה, ולאור הפירוד הממושך – אין מקום להשתמש ב"צווי עזר" לצורך החיאה מלאכותי של נישואין שכשלו, ע"י צווי ביניים.

הרב לאו:

אני מצטרף לדברים הנ"ל.

הרב בר שלום:

אני מסכים.

לאור האמור לעיל מחליטים:

א. מקבלים את הערעור.

ב. התיק מוחזר לביה"ד האזורי להמשך דיון.

תיק מס' 1-21-53931267

ניתן ביום כ' אלול תשס"ב (28.8.02)

פסק דין זה מתאים גם למדור עילות גירושין.

פסק דין זה דן גם בנושא מאבקי סמכות.

למדור זה ראו גם פסקי דין 1.2.7.

מאבקים

10. האם זיכוי גט מועיל בדיעבד?

בית הדין הרבני הגדול ירושלים:

הרב שלמה עמאר – נשיא ביה"ד

הרב בן ציון בוארון – דיין

העובדות:

העובדות מתוארות בפסה"ד. הצדדים נפרדו – האשה התגוררה בצרפת והבעל בישראל. התנהל מ"מ לעניין הגירושין. הבעל דרש מהאשה לוותר על מזונות הילדים לגמרי והאשה הסכימה, כדי לקבל את גיטה. הבעל נתן את הגט, אך בשל רשלנות ביה"ד – הגט מעולם לא נמסר לאשה בצרפת.

האשה נישאה לאיש אחר בצרפת ונולדו להם ילדים משותפים. הילדים בעצמם נשואים ויש להם ילדים. מאן דהו גילה להם, שיש להם פסול, מאחר ואמם לא קיבלה ג"פ. לאחר בירור נמצא הגט בביה"ד בבאר שבע והסתבר שביה"ד זיכה לאשה את הגט ע"י אחד הפקידים. עתה יש לברר אם בדיעבד מועיל זיכוי הגט, להתיר את הילדים לבוא בקהל.

נפסק:

הרב בוארון:

בנדון אשה שהיתה פרודה מבעלה, הבעל היה בארץ והאשה בצרפת והיה משא ומתן ביניהם בעניין הגירושין והבעל דרש מהאשה שהיא תותר על מזונות הילדים לגמרי והאשה שלחה לביה"ד שהיא מסכימה לכך ובלבד שיתן לה גט. והבעל כתב גט בביה"ד באר שבע ונשלח הגט לביה"ד בצרפת ולפני שקיבלה האשה הגט, נפטר השליח שני ונעשתה רשלנות מביה"ד והגט לא נמסר. והאשה הלכה ונישאה לאיש אחר בחו"ק בצרפת דרך ערמה ונולדו ילדים אשר כולם הולכים בדרך התורה והמצוות ורק לפני מספר חודשים גילה מאן דהו לילדים אשר כיום נשואים ויש להם ילדים, שיש להם פסול משום שאמם הלכה לאיש אחר בלא שתקבל ג"פ מבעלה ואחר ועתה יש לברר אם בדיעבד מועיל זיכוי הגט להתיר את הילדים לבוא בקהל ה'. והנה משמעות הגמ' ביבמות דף קיח: שהמזכה גט לאשתו אפילו במקום שיש קטטה בינו לבינה דאעפ"כ אינה מגורשת. וכתב מר"ן הב"י בסמ"מ קמ' במשמעות הגמ' שאמרו ת"ר דאמר ר"ל טב למיטב טן דו דאם זיכה לה גט אינה מגורשת כלל ושכ"כ בנמוק"י בשם הרשב"א דאפילו אשת מוכה שחין או שהיתה קטטה ביניהם ותובעת להתגרש אין חוששין לה כלל אלא או חולצת או מתבמת ושכן מוכח מהירושלמי, אבל הר"ן כתב ב"פ התקבל דבמזכה במקום קטטה איבעיא ולא איפשיטא הלכך אם זיכה לה חולצת ולא מתבמת ע"כ. והטור שם כתב דאפילו במקום קטטה אינו כלום דלעולם חובה הוא לה.

ואח"כ כתב דמדברי בעל העיטור יראה דאם אמר זכה לה בגט זה והיא רוצה בגט שנתגרשה מיד בקבלתו, אפילו לא עשאתו שליח. ושבעה"ע כתב כן בשם הגאונים אלא שהטור עצמו סיים דאין זה נראה עיי"ש. וכתב כ"ז בב"י דאעפ"י שבדנוה עכשיו ואמרה רוצה אני אכתי

איכא למיחש שמא בשעת קבלת השליח הגט לא היתה רוצה וסיים דמ"מ היכא דאיכא עדים שהייתה צווחת להתגרש בשעה פ' והבעל זיכה לה הגט באותה שעה ממש אפשר שהיא מגורשת עכ"ל. והב"ח שם כ' שהואיל ומפורש בירוש' למי דבכל ענין חשיב חוב הוא לה משום דטב למיתב וכו' נקטינן לחומרא אפילו ידעינן שבאותה שעה ממש שזיכה לה היתה תובעת להתגרש עיי"ש. ומר"ן בשו"ע סי' קמ"ט פסק בתחילה דאינו יכול לעשות שליח לזכות לה גט אפי"ן לו שהיתה אשת מוכ"ש וכו' ואח"כ כתב דיש מי שאומר שאם היתה קטטה ותו"ר בעת להתגרש שהיא ספק מגורשת. ע"כ, והרמ"א כתב ד"א דאשה שנאסרה על בעלה מזכה לה גט ויש מחמירין. והנה בנדון שלפנינו כולו איתנהו בה גם תו"ר בעת גיטה משום קטטה וגם האשה בח"זקת שאסורה עליו שהרי לא יראה ולא התבוששה לינשא לאיש אחר בלא ג"פ ובריש גלי. א"כ בלא ספק דהוות "צני" עא באיסורא" שהתנהגות כזאת מעידה שאינה חוששת מאיסורא כו"ע, ובלא ספק שהיא בגדר מש"כ הרמ"א בזה. ובפתיח תשובה כתב משם החמדת שמואל סי' ד' והבית מאיר דאפילו המחמירים אינו אלא לענין להתירה להנשא ע"י אותו זיכוי אבל לענין חדר"ג לא החמירו כלל והבעל מותר לישא אחרת. ועל כן נלע"ד דגם להכשיר את הילדים יש לנו לומר דהוה נחא ליה בזיכוי הגט והרי גרושה לפנינו והילדים כשרים. וגם אם אינו אלא ספק בסופו של דבר אי הוה נח"ל באותו זיכוי אם לא הרי גם מספק יש להתיר דהרי קי"ל ס"מ מותר מן התורה. והנה עוד י"ל דלא נחלקו אלא לענין המצב שבימיהם שהנשים בכ"ד נחא להו אי משום פרנסה אי משום חיבת אישות אבל בדורות האחרונים שרוב הנשים מתפרנסות בעצמן וגם כי גבה הנשים בעיניהן ורוב ככל לא לניח"ל בכ"ד ואינן נמנעות מלתבוע גט גם משום טענות פחותו נראה דכ"ע יודו דאמרינן ובין לאשה שלא בפניה במצב של קטטה והיא תובעת גט ולא אמרינן שמא חזרה בה בשעת מינוי השליח. שהרי מעשים בכל יום ראותן נשים תובעות גט מחמת קטטה שאינן חוזרות בהן. וע"כ דהמצב השתנה, וכיון שהוא מילי של אומדן דעת אי האי אשה נח"ל בזיכוי זה או לא ואומדן הדעת שלנו ולכל העולם

דודאי האי אשה נח"ל באותו זיכוי ובה יודו גם הטור וסיעתו דאמרינן זכין לה ומגורשת.

וביותר בנ"ד שהיו בפירוד כמה שנים וכל הזמן האשה כתבה מכתבים לביה"ד לזרזם על הגט והם היו רחוקים ומ"ו ברוח וגוף שהוא היה בארץ והיא היתה במדינת הים י"ל דבכה"ג לכ"ע אמרינן דניח"ל באותו זיכוי דאפשר דבכה"ג שהם ב"ב ארצות לא דברו. ובפרט לפי טענות האשה שהבעל היה גבר שקרן והטעה אותה לומר שהוא רוק ונתברר שהיה נשוי לפני"כ פעמים ועוד שהיה מכה אותה באכזריות ופעם אחת אף שפך עליה בנזין ורצה לשורפה באש ושאלו היתה יודעת שהוא כזה לא היתה נישאת לו דכ"ז עושה נוחותא גמורה לקבלת הגט שבדודאי נח"ל בכך ומהני הזיכוי. והנה גם אם נחליט דעדיין אין ודאות שהיה נח"ל בזיכוי הגט מ"מ הרי מידי ספק לא יצאנו ויש לצרף לזה את הספק שמא מגוי ובפרט שהילדים נולדו בחו"ל שבכ"מ איתא התם תרי רובי גויים רוב העיר ורוב סיעה המגיעה לעיר ממקום אחר. [עיי"ן ביבי"א חלק י' א"ה סי' יא' ובשו"ת לב אריה (להג"ד אריה גרוסנס זצ"ל אב"ד לונדון] ח"ב סי' מ'. ובשו"ת שמש ומגן ח"ד סי' ג' ובסוף הסכמת הגר"ש משאש זצ"ל לס' שערי ציון]. ולכה"פ הרי שיש כן ס"ס להקל, ספק אי מהני זיכוי בכה"ג וספק ב' שמא מאינו יהודי ואף דהוא בס"ס בתרי גופי ואיכא מהפוסקים דס"ל דלא עבדינן ס"ס בתרי גופי מ"מ בספק ממזרות עבדינן וכמ"ש הב"ש בסימן ב' ס"ק יד' דאע"ג שבכ"מ לא עבדינן ס"ס אחד בגוף ואחד בתערובות מ"מ לענין ספק ממזרות עבדינן ס"ס אף בכה"ג משום דספק ממזר מדאורייתא כשר ובאיסור דרבנן קי"ל דאפילו בס"ס כזה הוי ס"ס עכ"ל. ויש לצרף עוד ספק בגוף הקידושין אשר לדברי אחות האשה. האשה הוטעתה על ידו שסברה שהוא רוק ולמעשה היה נשוי פעמיים לפני"כ ועוד שהיה אלים בצורה נוראה כמתואר לעיל מעיד על הפרעות נפשיות קשות שאין הדעת סובלתן ותעיד ע"כ גם העובדא שהוא ניתק כל קשר עם הילדים זה למעלה משלשים שנה ועזב את הארץ אל מקום לא נודע בלא יצירת שום קשר ישיר או עקיף שכ"ז מעיד על הפרעות נפשיות קשות ויש כאן ספק למקח טעות בקידושין מלבד הספקות הנ"ל.

וע"ז בעה"ח ט כסלו התשע"א.

הרב עמאר:

אני מצטרף לדברי ידי"ן הגאון מוהר"צ בוארון שליט"א שהם קילורין לעינים, ובפרט שלא מתירים א"א אלא את הבנים מחשש ממזרות, והם נפרדים והיו גרים במדינות שונות, ולא קרב זא"ז, ועוד שכל כך רצתה להתגרש שהיא ויתרה אפילו על מזונות הילדים, ואם יבדקו אפשר שיגלו עוד ויתורים שכל זה מראה שבזה היה וכוח גמור לה, ועוד שאר הספקות גם אני הקטן מצטרף להיתר זה.

- ניתן ביום ט' כסלו תשע"א (16.11.10) - ע"י הרב בוארון
- וביום ז' כסלו תשע"א (24.11.10) - ע"י הרב עמאר.

11. היתר נישואין לאשה שנחשדה כמי שאביה היה נשוי לאחות אמה.

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב ניסים בן שמעון - ראב"ד
הרב אבירן יצחק הלוי - דיין
הרב אפרים כהן - דיין

העובדות:

האשה (להלן: הבת) הגיעה לבית הדין לצורך קבלת היתר נישואין משום שנולדה לאם רווקה שקיימה יחסים עם בעלה לשעבר של אחותה [על פי ההלכה ילד שנולד מיחסים של אדם עם אחות אשתו החיה, אף לאחר גירושיהם, הוא ממזר]. אותו גבר אף קיבל אבהות על הבת והוכר כאביה לכל דבר ועניין, לרבות הרישום בתעודת הזהות. בבית הדין טענה האם כי קיימה יחסים במקביל עם כמה גברים, ולא רק עם בעל אחותה ולכן לא ברור כי מדובר בבתו.

נפסק:

הרב כהן:

יש לסמוך על דברי האם שקיימה יחסים עם כמה גברים. גם אם הקשר עם בעל אחותה היה חזק במיוחד, הרי שאין להניח שרוב בעילות ממנו, וכפי שכתב הרב שלום משאש: "שלא אמרו

הרב בן שמעון:
ראיתי את דברי הרב כהן, אך איני מסכים
איתו ואיני יכול להתיר את המבקשת.

הרב הלוי:
"מצטרף לדעת עמיתי כבי הרב אפרים
כהן, ועל כל פנים הצדדים בוודאי
רשאים לסמוך על דבריו".

"העולה מהאמור: לדעת הרוב רשאית
המבקשת... להנשא לכל לבר מכהן.
לדעת המיעוט אסורה לבא בקהל,
והלכה כדעת הרוב".

תיק מס' 364850/1
ניתן ביום י"א במרחשון התשע"א
(19.10.2010).

דהרוב אצלה הם גויים וישראלים שהם
כשרים אצלה, ודאי דיש להתיר גם אילו
לא היתה אמתלא טובה, וכ"ש שכבר
כתבנו ליישב דבריה ולתרצם, וגם בזה
ראוי לנו להקל במילתא דרבנן, לתרץ
דבריה אף בדוחק. ועוד חזר בשנית על
דבריו שבעל אחותה הודאתו והכרתו
בעובר בדבריו הראשונים אין להם
ערך כלל, דלא אמרה תורה יכיר אלא
למי שהוא אב נשוי' לאשתו והבנים
מוחזקים ממנו, וכגון מ' שהיה נשוי
לחייבי כריתות בשוגג ובהיתר בכתובה
וקידושין ונולד לו בן, ושוב נודע הדבר
דאז יכול לומר בני זה ממזר כיוון שהוא
בנו ממש, אבל באינו נשוי כמו בנד"ד
מהיכא תיתי שיבוא להגיד שבן פלונית
הוא שלו, שאין לו בו שום חזקה שהוא
בנו ואינו נאמן לפוסלו וממילא אין אנו
צריכים לדבריו האחרונים בכדי לתרץ
דבריו הראשונים".

צד נוסף להיתר הוא "דכיון דדבריה
הראשונים כאילו לא אמרה כלום... א"כ
בבואם עתה לחקור, הרי נתחדש עתה
בנד"ד דבר חדש שהבת היא מעוברת,
וקיימא לן דאם יש בנים לבן אינו נאמן
גם על הבן [כדאיתא במס' יבמות דף
מ"ז]. כן הוא בנידונו, שהמבקשת בעת
הדיון הייתה בהריון, "והבת עם העיבור
שלה מותרים בשופי".

הרב כהן מציין לרבנים נוספים שהלכו
בדרכים דומות, בכללם הרבנים עובדיה
יוסף ושאלו ישראל. האחרון כתב כי
ניתן לסתור את חזקת האבהות במקרה
דומה, "דדווקא באשה שאין מזונותיה
מצויים וסתמא דמילתא אין מעשה
ידיה מספיקים למזונותיה שלה עצמה
(שמזה נובעת תקנת חיוב המזונות של
הבעל לאשה) אין רגילות שתגדל יתום
על חשבונה, ע"כ דווקא באשה יש חזקה
מה שמגדלתו כאילו הוא בנה ושפיר הוי
חזקה, משא"כ אצל האיש. עו"כ שם
שכל מה שהעידו העדים אין בזה ממש.
וכתב הרב שם בעיקר להתמודד עם ענין
החזקה, והאריך הרב שם בענין זה, וכתב
שם שכל החזקה בטעות יסודה, שכיוון
שגדלה על ברכיו מגיל צעיר משו"ה נטה
אליה חיבה יתירה ורשם אותה בתעודות
על שמו".

"ולכן לענ"ד מכל המבואר והמקובץ לעיל
שיש להתיר את המבקשת לבוא בקהל
לבר מכהן, אם יסכימו עמי היושבים
אתי על מדין בתיק זה...".

זאת אלא בבעל הנשוי כדת בחופ"ק,
בזה תולים רו"ב אחר הבעל להקל, אבל
הבועל הזה שיושבת עמו באיסור כרת,
אין אומרים רו"ב ממנו, שהרי ספק
ממזר מותר מן התורה, ממזר ודאי הוא
דלא יבוא, הא ספק ממזר יבוא, ואפי'
רוב פסולים אצלה חיישין למיעוטא".
אולם, ישנה בעיה בכך שהבת מוחזקת
כבתו של אותו אדם בתעודת הזהות
ובמקומות אחרים ולכאורה לא ניתן
להתיר את מי שהחזקה כממזרת. ניתן
לסמוך על דברי הרב משה פיינשטיין
שדן במקרה דומה (אגרות משה אה"ע
ח"ג סי' ח') וקבע כי היתן לסמוך דברי
האם, "וכשאומרת שלכשר נבעלה,
איכא חזקת כשרות וסובר שמועילה גם
לבתה שחזקת האם מהני לבת. והוסיף
דאיכא רוב דהא מכל העולם הוולד כשר
ורק מקרוביה שהם יחידים הוולד ממזר,
והוסיף דרובא עדיף מחזקה, מלבד הכלל
הזה דרובא וחזקה רובא עדיף, הרי הרוב
הוא לעובר עצמו ולא מצד אמו ואף
למ"ד דמאן דמכשיר בה פוסל בבתה
[שאינן הלכה כמותו], יודה ברוב כשרין
שנאמנת דהא הוא גם להבת בעצם כמו
להאם".

גם הרב שלום משאש דן במקרה דומה
(שמש ומגן אה"ע סי' ג'), תוך שהוא
מסתמך על מקורות רבים, ושם חילק
בין אשה נשואה לרווקה. "והרב סיכם
דבריו שמכל הנ"ל אנו למדים דכיוון
דליכא נישואין ורק נתחברו בזנות י"ל
כשם שזינתה עם זה, כך זינתה עם
אחרים ולא מיבעיא היא שאינה נאמנת
לפסול, אלא אפי' האב שנתנה לו רשות
התורה להכיר, והרי הוא מודה שהוא
בנו, היינו דווקא כשהוא בנו מאשתו
הנשואה לו... ונמצא דגם לפי טענתם
הראשונה ורישומם בת.ז. לא הויא הבת
בנד"ד אלא ספק ממזרת ואין איסורה
אלא מדרבנן... ואח"כ דן הרב שם על
דבריה שאמרה בתחילה שהוולד הוא
מאחי בעלה, וכתב מלבד דדבריה
הראשונים אין בהם ממש דלהכשיר
האמינוה ולא לפסול, עוד י"ל שהר' טעם
בפיה לפי חוסר דעתה שרצתה לעשות
לה אב, כי זה בעיניה ובעיני העם חסרון
ופגם גדול, וגם לא ידעה על מי להטיל
העיבור, כי אינה יודעת באמת ממי
נתעברה כדי להטילו עליו ולתובעו, ולכן
אמרה להדביקו לאחי בעלה, בידיעתו
או שלא בידיעתו... וכתב דלכאורה
באמתלאה זו יש הרבה רעותות... [אך
לאחר דיון ארוך] כתב הרב שם שבנד"ד

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER FOR THE ADVANCEMENT OF THE STATUS OF WOMEN

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת בר-אילן הוקם מתוך רצון להשפיע על מעמד האשה בחברה הישראלית באמצעות קידום ידע ומחקר ודרך פעילות מעשית וישומית.

פעולות המרכז:

המרכז עורך ומפרסם מחקרים וניירות עמדה בנושאים הנוגעים לנשים בישראל ומעמדן, מפרסם פסקי דין רבניים, ועוסק במעקב חקיקה שוטף ובייזום וקידום חקיקה בענייני נשים. המרכז גם מממן תוכניות לימודים שונות באוניברסיטה הקשורות לנושאי נשים ולקידומן.

כמו כן אוסף המרכז ומעבד מידע ונתונים מכל תחומי החיים של נשים בישראל, עורך כנסים בתחום דיני המשפחה וביניהם הכנס השנתי לענייני נשים, משפחה ומשפט בישראל, ומקיים פרויקט העצמה לנשים בעלות עסקים קטנים פעילים. המרכז תומך ושותף פעיל במאבק למען העגונות ומסורבות הגט בין היתר באמצעות פעילות ב"עיקר" – הקואליציה הבינלאומית לזכויות העגונה ומסורבת הגט.

במסגרת מעורבותו בחברה הישראלית ותרומתו לה מממן המרכז את ייצוג המשפטי של נשים בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. הסיוע המשפטי מתבצע במסגרת קורס קליני לסיוע משפטי בפקולטה למשפטים, הכולל לימוד תיאורטי ועבודה מעשית בליווי התיקים המשפטיים.

כתובת המרכז: המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן רמת-גן 52900
טל: 03-5318895 פקס: 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il
www.lawf.biu.ac.il/rackmancenter

יד לאישה

ארגון יד לאישה הוקם במטרה לסייע בפתרון בעיית העגונות ומסורבות הגט בישראל. הארגון פועל בדרכים משפטיות ועוזר לנשים המבקשות להתגרש מבעליהן בבית הדין הרבני. בארגון עובדות טוענות בית דין מוסמכות ע"י משרד הדתות להופיע בבית הדין הרבני, אשר תפקידן לייעץ לאשה וליידע אותה על זכויותיה, לייצגה בבית הדין הרבני, לתמוך בה וללוותה במערכת הבירוקרטית עד למתן הגט. הארגון מעסיק גם עורכות דין המגישות תביעות תקדימיות בתחום מסורבות הגט והעגונות, כולל תביעות נזיקין נגד הבעל הסרבן והמסייעים לו.

בנוסף ניתן ייעוץ משפטי חינוך בתחום דיני המשפחה לכל פונה נזקקת. הסיוע המשפטי בבית הדין ובבית המשפט ניתן בתשלום סימלי. בנוסף לפעולותיו בבתי הדין ובבתי המשפט, הארגון מעורב במספר פרויקטים מחקרניים, חקיקתיים וחברתיים, שמטרתם להביא לפתרון כולל לבעיות העגונות ומסורבות הגט.

סניף תל-אביב: רח' שילה 7 תל-אביב 64688

טל. 03-6951899/902

פקס. 03-6956022

אתר אינטרנט: www.yadlaisha.org.il

כתובת אי-מייל: yadlaisha@yadlaisha.org.il

מס' חינוך בכל הארץ: טל. 1-800-200-380

סניף ירושלים: רח' פייר קניג 33, תלפיות, ירושלים

טל. 02-6710876/743

פקס. 02-6728901